

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 438/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Miroslavom Katunským, advokátska kancelária, Floriánska 16, Košice, maloletej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a maloletého [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených zákonnou zástupkyňou [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených v čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a u maloletej [REDACTED] a maloletého [REDACTED] aj vo veci namietaného porušenia práv zaručených v čl. 3 ods. 1 a v čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 8 CoP 288/2017-1625 z 28. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 19/2019-1698 z 28. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], maloletej [REDACTED] a maloletého [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia

1. Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenu Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. júna 2019 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 1. rade“), maloletá [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka v 2. rade“), a maloletý [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [(ďalej aj „sťažovateľ v 3. rade“); spolu so sťažovateľkou v 1. a 2. rade aj „sťažovatelia“], všetci [REDAKOVANÉ], domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ich v záhlaví označených základných práv a slobôd podľa ústavy, Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a Dohovoru o právach dieťaťa a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP 288/2017-1625 z 28. marca 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 19/2019-1698 z 28. februára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a ktorým by napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhli odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 11 P 113/2015 vedené konanie vo veci starostlivosti o maloletých, konkrétne o návrhu sťažovateľky v 1. rade na zvýšenie výživného pre sťažovateľov v 2. a 3. rade a o návrhu otca na ich zverenie do striedavej osobnej starostlivosti rodičov.

3. Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 11 P 113/2015-1186 návrh otca na zverenie sťažovateľov v 2. a 3. rade do striedavej starostlivosti rodičov zamietol. Súčasne zvýšil výživné na sťažovateľku v 2. rade za obdobie od 17. februára 2011

do 28. februára 2014 zo sumy 200 € mesačne na sumu 400 € mesačne, za obdobie od 1. marca 2014 do 28. februára 2017 zo sumy 400 € mesačne na 500 € mesačne a za obdobie od 1. marca 2017 do budúca zo sumy 500 € mesačne na sumu 600 € mesačne. Výživné na sťažovateľa v 3. rade zvýšil za obdobie od 17. februára 2011 do 28. februára 2014 zo sumy 200 € mesačne na sumu 350 € mesačne, za obdobie od 1. marca 2014 do 28. februára 2017 zo sumy 350 € mesačne na 450 € mesačne a za obdobie od 1. marca 2017 do budúca zo sumy 450 € mesačne na sumu 500 € mesačne. Okresný súd zároveň otca zaviazal k povinnosti platiť výživné na tvorbu úspor v sume po 100 € na oboch maloletých sťažovateľov vždy do 15 dňa v mesiaci vopred počínajúc dňom právoplatnosti rozsudku.

4. Proti rozsudku okresného súdu obaja rodičia podali odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok v časti zamietnutia návrhu otca na striedavú starostlivosť oboch rodičov o maloletých sťažovateľov. Návrh sťažovateľky v 1. rade na zvýšenie výživného za obdobie od 17. februára 2011 do 31. augusta 2013 zamietol a výrok o výživnom zmenil tak, že výživné na sťažovateľku v 2. rade zvýšil za obdobie od 1. septembra 2013 do 31. augusta 2016 zo sumy 200 € mesačne na sumu 300 € mesačne a za obdobie od 1. septembra 2016 do budúca zo sumy 200 € na sumu 400 € mesačne a zaviazal otca prispievať na tvorbu úspor od 1. septembra 2013 do budúca v sume 100 € mesačne. Výrok okresného súdu o výživnom na sťažovateľa v 2. rade krajský súd zmenil tak, že ho zvýšil za obdobie od 1. septembra 2013 do 31. augusta 2016 zo sumy 200 € mesačne na sumu 250 € mesačne a za obdobie od 1. septembra 2016 do budúca zo sumy 200 € na sumu 300 € mesačne a zaviazal otca prispievať na tvorbu úspor od 1. septembra 2013 do budúca v sume 100 € mesačne. Zároveň krajský súd upravil styk otca s maloletými sťažovateľmi.

5. Krajský súd odôvodnil zamietnutie návrhu sťažovateľky v 1. rade na zvýšenie výživného za obdobie od 17. februára 2011 do 31. augusta 2013 (t. j. zmenu rozsudku okresného súdu v tejto časti) tým, že naposledy sa o vyživovacej povinnosti rozhodovalo v roku 2010 a okresný súd zvýšil výživné o 100 % pre každého z maloletých sťažovateľov od 17. februára 2011, t. j. po uplynutí pár mesiacov od právoplatného rozhodnutia o výživnom. S poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a ustálenú súdnu prax,

podľa ktorej rastom a vývojom maloletého dieťaťa v dôsledku plynutia času sa jeho odôvodnené potreby zvyšujú spravidla každé tri roky, uzavrel, že v danom období nenastala ani u jedného z maloletých sťažovateľov taká zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zvýšenie naposledy určeného výživného.

6. Na odôvodnenie mierneho zníženia (zvýšeného) výživného oproti výživnému určenému okresným súdom krajský súd uviedol, že okresný súd síce správne zistil podiel otca v spoločnosti [REDAKOVANÉ], a správne vyhodnotil podiel na zisku tejto spoločnosti z pohľadu majetkových pomerov otca, ale nesprávne túto skutočnosť premietol do posúdenia jeho životnej úrovne. K tomu ozrejmil, že *„vzhľadom na mieru možnosti otca ako menšinového spoločníka spoločnosti ovplyvniť možnosti nakladania s týmto podielom v štádiu kedy o ňom rozhoduje obchodná spoločnosť, t. j. pred rozhodnutím obchodnej spoločnosti vyplatiť podiel na zisku jej spoločníkom, ako aj účel, na ktorý bol v dôsledku rozhodnutia obchodnej spoločnosti vynaložený, dospel... k záveru, že v čase rozhodovania... tento podiel nemal taký vplyv na životnú úroveň otca, ktorý by odôvodňoval zvýšenie výživného v určenom rozsahu. Rovnako tak zvýšenie výživného nezodpovedá zmene pomerov maloletých detí a ich odôvodneným potrebám s prihliadnutím na ich vek a stupeň vývoja v jednotlivých obdobiach, v ktorých konajúci súd určené výživné postupne zvyšoval.“*. Takúto zmenu vyživovacej povinnosti krajský súd považoval za zodpovedajúcu zmene pomerov maloletých sťažovateľov, ako aj schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom otca so zreteľom na jeho skutočnú súčasnú životnú úroveň, s prihliadnutím na ďalšiu jeho vyživovaciu povinnosť, ktorá mu medzičasom vznikla.

7. Rozsudok krajského súdu sťažovateľka napadla v 1. rade dovolaním, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd dovolaním napadnuté rozhodnutie preskúmal a dospel k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade nepreskúmateľnosti namietanej sťažovateľkou v 1. rade. Z odôvodnenia, ktoré považoval za dostatočné, mu totiž vyplynulo, že v konaní boli dostatočne zohľadnené pomery

účastníkov konania, potreby maloletých sťažovateľov, ako aj možnosti otca a sťažovateľky v 1. rade. Preto dovolanie ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

8. Sťažovatelia s rozhodnutím v ich veci nesúhlasia, čo vyjadrujú v ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti rozsudku krajského súdu, ako aj proti uzneseniu najvyššieho súdu.

9. Krajskému súdu vyčítajú, že bez doplnenia či zopakovania dokazovania zmenil rozsudok okresného súdu v rozpore so záujmami maloletých detí, keď znížil ich výživné a novým spôsobom upravil ich styk s otcom. Namietajú, že nezdôvodnil ani nevysvetlil, prečo za súladné so záujmami maloletých sťažovateľov považuje nižšie výživné oproti výživnému určenému okresným súdom. Jeho rozhodnutie je tak v tomto smere nezrozumiteľné a nevecné. Zastávajú názor, že pre zníženie výživného mohli existovať len dva dôvody, a to, že výživné vo výške určenej okresným súdom by neslúžilo uspokojovaniu oprávnených potrieb maloletých sťažovateľov alebo by presahovalo majetkové možnosti otca. Ani jeden z týchto dôvodov však v rozhodnutí krajského súdu nie je uvedený a reálne ani neexistuje. Za tohto stavu považujú záver krajského súdu o zmene výšky výživného za rozporný so záujmami maloletých sťažovateľov, keďže bez racionálneho a akceptovateľného dôvodu priamo obmedzilo rozsah a kvalitu uspokojovania ich priebežných potrieb. Podľa názoru sťažovateľov sa krajský súd neriadil záujmom maloletých sťažovateľov ani pri rozhodovaní týkajúcom sa zmeny úpravy ich styku s otcom. Urobil tak formálnym a arbitrárnym spôsobom bez toho, aby zisťoval, či je vôbec potrebná nejaká zmena úpravy styku, keďže ju nikto nenavrhol.

10. Porušenie práv, ku ktorým malo dôjsť uznesením najvyššieho súdu, dávajú sťažovatelia do súvisu s nesplnením povinnosti najvyššieho súdu preskúmať celý rozsudok krajského súdu, teda i v rozsahu dovolaní nenaštrhanom a i z dôvodov v dovolaní neuvedených. Najvyšší súd tak podľa názoru sťažovateľov rozhodol rovnako ako krajský súd – formalisticky a arbitrárne. Ani on totiž nevysvetlil, prečo je nižšie výživné oproti výživnému určenému okresným súdom v záujme maloletých sťažovateľov a prečo

považuje úpravu ich styku s otcom bez dokazovania a bez vypočutia maloletých sťažovateľov za úpravu v ich záujme.

11. Sťažovatelia sa zároveň domáhajú, aby ústavný súd na základe nimi uvedených skutočností postupom podľa § 129 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia krajského súdu.

12. Na tomto základe sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie a odložení vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky v 1. rade na

a) súdnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd ako aj

b) na spravodlivé súdne konanie podľa čl.6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 19/2019-1698 zo dňa 28.2.2019 aj rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/288/2017-1625 zo dňa 28.3.2018 porušené boli.

Základné práva maloletých sťažovateľov v 2. a 3. rade

a) na súdnu ochranu a na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd,

b) na spravodlivé súdne konanie podľa čl.6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj

c) na zohľadnenie záujmu dieťaťa pri činnosti súdu podľa čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa

uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 19/2019-1698 zo dňa 28.2.2019 aj rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/288/2017-1625 zo dňa 28.3.2018 porušené boli.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 19/2019-1698 zo dňa 28.2.2019.

Ústavný súd zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/288/2017-1625 zo dňa 28.3.2018 a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods.2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie

právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

18. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať aj tú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

19. V zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. V zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

22. Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru už ústavný súd v minulosti judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

23. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

24. Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

25. Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 a 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu

26. Podstatou ústavnej sťažnosti v tejto časti je nesúhlas sťažovateľky v 1. rade s rozsudkom krajského súdu, ktorý zmenil rozhodnutie okresného súdu vo výroku týkajúcom sa výšky výživného. Sťažovateľka v 1. rade považuje záver krajského súdu o znížení výživného oproti výživnému určenému okresným súdom za neodôvodnený a nezohľadňujúci záujem maloletých sťažovateľov. Rozhodnutiu krajského súdu tiež vyčíta, že arbitrárnym spôsobom, nad rámec návrhov účastníkov konania upravil styk maloletých sťažovateľov s ich otcom.

27. Pred posúdením zásadných námietok sťažovateľky v 1. rade, ktorými odôvodňuje porušenie ňou označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd dáva do pozornosti, že podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Zachovanie tejto lehoty vyplýva aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu vychádzajúcej z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54), keď v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je zákonná lehota na podanie ústavnej sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010), t. j. vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

28. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu a podstatu argumentácie sťažovateľky v 1. rade je potrebné tiež v úvode pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní

svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

29. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

30. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v relevantných právnych predpisoch, a to vo väzbe na rozhodné okolnosti veci. Krajský súd v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku (najmä v bodoch 14, 16 a 17 napadnutého rozsudku, resp. v bodoch 5 a 6 tohto uznesenia) poukázal na riadne zistenie skutočného stavu veci okresným súdom, avšak nestotožnil sa s rozsahom vyživovacej povinnosti otca, dôvodiac nesúlalom so zákonnými podmienkami vyplývajúcimi zo zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“). Okresný súd podľa jeho názoru nesprávne vyhodnotil vzájomnú súvislosť schopností, možností a majetkových pomerov otca a odôvodnených potrieb maloletých sťažovateľov so zreteľom na ďalšiu vyživovaciu povinnosť otca. Nemožno sa

teda stotožniť s argumentáciou sťažovateľky v 1. rade o tom, že krajský súd nevysvetlil, prečo čiastočne znížil výživné zvýšené okresným súdom.

31. Podstatnejšie pre vec je však to, že k zvýšeniu výživného na každého z maloletých sťažovateľov v konečnom dôsledku reálne došlo, ibaže nie v takom rozsahu, ako to požadovala sťažovateľka v 1. rade vo svojom návrhu. K tomu ústavný súd dodáva, že zvýšenie výživného o sumu nezodpovedajúcu predstave matky – sťažovateľky v 1. rade, teda nie úplne v takej výške, ako žiadala vo svojom návrhu, nemusí znamenať rozpor so záujmami maloletých sťažovateľov, a už vôbec neznamená rozpor so zákonom, ak k určení (zvýšeniu) výživného dospel konajúci súd po dôslednom zohľadnení potrieb maloletých a pomerov otca, čo sa v danej veci udialo. V tejto súvislosti sa žiada upriamiť pozornosť na ďalšiu podstatnú okolnosť, a to, že krajský súd síce bežné výživné mierne znížil oproti zvýšeniu sumy výživného určenej okresným súdom, ale zároveň zvýšil tvorbu úspor, čo je nesporne v prospech sťažovateľov. Okresný súd totiž zaviazal otca k povinnosti platiť výživné na tvorbu úspor pre každého z maloletých sťažovateľov vo výške 100 € od právoplatnosti rozhodnutia, avšak krajský súd ho k tejto povinnosti zaviazal už od 1. septembra 2013. Odôvodnil to tým, že určené výživné zodpovedá zákonným podmienkam vo vzájomnej súvislosti schopností, možností a majetkových pomerov otca a odôvodnených potrieb maloletých sťažovateľov, ale životná úroveň otca mu umožňuje podieľať sa na ich výžive vo väčšom rozsahu, než zodpovedá ich skutočným potrebám zodpovedajúcim ich veku. Uvedené možno považovať za rozumnejšie a vyvázenejšie vyhodnotenie skutkových okolností danej veci a rozhodne v tomto usporiadaní nemožno vidieť rozpor so záujmami maloletých sťažovateľov, keďže po zohľadnení a zjavnom vykrytí aktuálnych priebežných potrieb sa pamätá aj na ich potreby do budúcnosti.

32. Pokiaľ sťažovateľka v 1. rade namietala, že krajský súd rozhodol o úprave styku maloletých sťažovateľov s otcom nad rámec návrhu účastníkov konania, ústavný súd uvádza, že ústavnoprávna relevancia tvrdeného zásahu do práv sťažovateľov je oslabená už samotným predmetom napadnutého konania, ktorý spadá do kategórie mimosporových právnych vzťahov, vo vzťahu ku ktorým je dôvodný osobitný procesný postup vychádzajúci z osobitných procesných princípov. Výsledkom dôslednej procesnej diferenciácie

na konania sporové a mimosporové sa vytvára v konaniach osobitne vymedzený priestor pre aktivitu súdu, účastníkov konania, subjektov konania, prispôsobenie vybraných procesných postupov a ich právnej úpravy, zvýšenej právnej ochrane vzťahov a subjektov tam, kde je to z hmotnoprávneho hľadiska dôvodné (obdobne Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017, bod 2).

33. Vyšetrovací princíp a princíp materiálnej pravdy v mimosporových konaniach prenášajú „zodpovednosť“ za priebeh konania v širšom rozsahu na konajúci súd. Pre priebeh dokazovania sa primerane použijú ustanovenia o dokazovaní v Civilnom sporom poriadku. Keďže mimosporové konanie je ovládané zásadou zistenia skutočného stavu veci, je zrejmé, že podkladom rozhodnutia súdu bude sumár zistení, ktoré sa čo najviac približujú skutočnému stavu veci (m. m. IV. ÚS 312/2018, II. ÚS 71/2019). Mierne pochybnosti o excese krajského súdu, pokiaľ ide o úpravu styku, tak možno vzhľadom na popísaný charakter mimosporového konania rozptýliť nielen požiadavkou otca na zverenie maloletých sťažovateľov do striedavej starostlivosti, čím deklaroval vôľu podieľať sa na výkone rodičovských práv v širšom rozsahu než dosiaľ, ale aj s poukazom na to, že z priebehu konania krajskému súdu vyplynul záver o realizácii styku otca s maloletými sťažovateľmi fakticky už v tom čase vo väčšom rozsahu, ako bol nariadený. Vzal pritom na zreteľ, že aktuálne rodičia prestali zo subjektívnych dôvodov medzi sebou riadne komunikovať a stratili schopnosť dohodnúť sa na realizácii styku. Preto krajský súd upravil styk otca s maloletými sťažovateľmi tak, aby zodpovedal ich najlepšiemu záujmu a právam obsiahnutým v Dohovore o právach dieťaťa.

34. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd je toho názoru, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) a zákona o rodine, ktoré majú na pamäti predovšetkým záujem maloletého dieťaťa. Závery krajského súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné,

logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné. Na tomto základe odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. V súvislosti s predostretými námietkami sťažovateľky v 1. rade ústavný súd ešte súhrnne nad rámec uvedeného poukazuje na § 121 CMP, podľa ktorého rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa menia pomery. Všeobecný súd bude môcť v prípade nového konania posúdiť aktuálny stav a porovnať ho so stavom predchádzajúcim, zatiaľ čo ústavný súd sa na základe ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy môže zaoberať namietaným rozsudkom (aj to, iba pokiaľ ide o okolnosti majúce ústavnoprávny rozmer) bez možnosti zohľadniť následný vývoj vo veci. Preto ak na strane maloletých sťažovateľov, otca alebo sťažovateľky v 1. rade dôjde k zmene pomerov, nič im nebráni, aby podali na príslušnom okresnom súde návrh na zmenu súdneho rozhodnutia.

III. 2 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 a 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

36. Podstatou sťažostnej argumentácie vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je tvrdenie sťažovateľky v 1. rade o tom, že najvyšší súd odmietnutím jej dovolania podľa § 447 písm. c) CSP porušil práva sťažovateľov, pretože pri preskúmaní rozsudku krajského súdu sa dostatočne nezaoberal záujmom maloletých sťažovateľov a svoj postup náležite neodôvodnil.

37. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane pripomína (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 159/08, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 365/2017), že otázku, kedy je prípustné dovolanie, rieši zákon, t. j. ide o otázku zákonnosti, a preto posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa. To platí o to viac, že ústavný súd

akceptuje, že otázka posúdenia, či sú splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, patrí (v zásade) do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017).

38. Vychádzajúc z uvedeného, úloha ústavného súdu sa vo veci sťažovateľov obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo s odkazom na jeho ústavné postavenie zjavne nie je jeho úlohou.

39. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a dospel k záveru, že jeho odôvodnenie je ústavne akceptovateľné a primerane reaguje na dovoláciu argumentáciu sťažovateľky v 1. rade o arbitrárnosti rozsudku krajského súdu, ktorú vyhodnotil negatívne. Ústavnému súdu teda nezostávalo iné, než konštatovať, že nezistil žiadnu možnosť vyslovenia porušenia práv sťažovateľky v 1. rade z tohto dôvodu po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

40. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky v 1. rade podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny, podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III. 3 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov v 2. a 3. rade podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 a 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práv zaručených v čl. 3 ods. 1 a v čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu

41. Ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti sú ako sťažovatelia v 2. a 3. rade uvedení maloletí. K ústavnej sťažnosti však nebol pripojený žiaden právne relevantný doklad, z ktorého by vyplynulo, že maloletí sťažovatelia prostredníctvom kolízneho opatrovníka (§ 31 ods. 2 zákona o rodine) splnomocnili advokáta na podanie tejto ústavnej sťažnosti (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Ústavnému súdu bola doručená kópia splnomocnenia advokáta iba na zastupovanie sťažovateľky v 1. rade.

42. Podľa § 31 ods. 2 zákona o rodine žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať.

43. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že aj keby sťažovateľka v 1. rade ako zákonná zástupkyňa maloletých sťažovateľov splnomocnila advokáta na zastupovanie maloletých sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom, ani takéto splnomocnenie by nebolo možné považovať za prípustné, a to vzhľadom na špecifickosť danej veci. Sťažovateľka v 1. rade ako matka maloletých sťažovateľov sa totiž v zmysle obsahu ústavnej sťažnosti a v nej uvedených argumentov snaží zvrátiť rozhodnutie krajského súdu, o ktorom tvrdí, že je v jej neprospech, ako aj v neprospech maloletých sťažovateľov a v prospech otca, z čoho vyplýva, že je v tomto prípade v konflikte záujmov, čo sa týka jej možnosti ako zákonnej zástupkyne splnomocňovať akéhokolvek právneho zástupcu na zastupovanie maloletých sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom.

44. Vo vzťahu k maloletým sťažovateľom preto ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. I. ÚS 181/2012, II. ÚS 667/2013, I. ÚS 58/2013, I. ÚS 117/2015, III. ÚS 512/2015, II. ÚS 40/2019) konštatuje, že sťažovateľka v 1. rade nepreukázala (nedoložila) aktívnu legitimáciu maloletých sťažovateľov, ktorých by vzhľadom na stret ich záujmov so záujmami matky mal zastupovať kolízny opatrovník (splnomocňujúci advokáta v mene maloletých sťažovateľov). Preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť maloletých sťažovateľov (ako podanú bez povinného právneho zastúpenia

v zmysle § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde.

45. Ústavný súd z pohľadu namietaného porušenia čl. 3 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa už iba *obiter dictum* uvádza, že všeobecné súdy, rešpektujúc ustavnoprosesné princípy garantujúce základné práva účastníkov konania na súdnu ochranu v konaní o ochrane týchto práv a v spojení s nimi, posúdili aj namietané porušenie uvedených hmotných práv sťažovateľov v 2. a 3. rade, keď v rámci tohto konania rešpektovali existujúcu právnu úpravu, ktorú primeraným spôsobom interpretovali a aplikovali, komplexne posúdili skutkové okolnosti prípadu a rozhodujúce skutočnosti pre legitímnosť zásahu do týchto práv, a na tomto základe rozhodli o predložených návrhoch (vrátane zohľadnenia výsluchu maloletých sťažovateľov – bod 96 rozsudku okresného súdu) s poukazom na ich najlepší záujem.

46. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti vrátane ich návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu